

Т. В. Обіход,

кандидат фізико-математичних наук, старший науковий співробітник
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1103-4006>

П. Д. Біленчук,

кандидат юридичних наук, професор

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПРАВОВИХ ФОРМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЖИМУ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Європейська академія прав людини,
Інститут ядерних досліджень НАН України
проспект Науки, 47, 03028, Київ, Україна
E-mails: obikhod@kinr.kiev.ua, aur.consalt@gmail.com

Мета: визначити особливості розвитку правової складової космічної діяльності в Україні та за її межами і тенденції її модернізації у контексті майбутнього розвитку космічної галузі. **Методи:** використано метод історико-правового аналізу із окресленням передумов становлення та особливості розвитку космічного права в Україні; з використанням методів аналізу і синтезу визначено взаємозв'язок цілей, функцій, технологій сучасної правової складової космічної галузі. **Результати:** актуалізовано проблему становлення і розвитку сучасної правової форми космічної діяльності, розвиток технологій і наукових підходів до майбутнього космічної галузі, окреслено історико-правові аспекти як міжнародного космічного права, так і космічного права в Україні; наголошено на необхідності екологічної безпеки в умовах розвитку космічної діяльності; піднято питання щодо розвитку приватних космічних ініціатив. **Обговорення:** складові комплексного підходу щодо регулювання космічної діяльності в міжнародному праві та праві України, формування переосмислення підходу до космічної діяльності в умовах бурхливого розвитку науково-технологічних і політичних складових у цивілізованому світі.

Ключові слова: космонавтика; космічна діяльність; космічний об'єкт; нормативно-правове регулювання космічної діяльності; екологічні норми.

Постановка проблеми та її актуальність.

Поняття про небесний простір сягає вглиб віків і пов'язане із терміном «астрономія», утворений від давньогрецьких слів астер – «зірка» і номос – «закон». Необхідність у літочисленні призвела до створення календаря. Додинастичні давньоєгипетські пам'ятники та найдавніші цивілізації вавилонян, греків, китайців, індійців, майя та інків залишили по собі численні астрономічні артефакти, які свідчать про знання ними закономірностей руху небесних тіл. Із XVI ст. починається розвиток астрономії у Європі у зв'язку з розвитком торгівлі та мореплавання та зародженням промисловості. Першим профе-

сійним астрономом, який підтримав вчення нескінченного Всесвіту, був англієць Томас Діггес (1576 р.). Завдяки визначним постатям – Копернику, Кеплеру і Галілею відбулося остаточне виділення астрономії у сучасну науку. Сучасна астрономія вивчає дослідження руху небесних тіл, структуру і походження небесних тіл.

Космічний простір, як наближення до взірцевого вакууму, що дозволяє планетам і їх супутникам вільно рухатися, має наступну структуру: навколоремний космічний простір, міжпланетний простір, міжзоряний і міжгалактичний простір. Відповідно до цієї класифікації існують різні види польотів космічних апаратів у косміч-

ному просторі, від навколоземних польотів до міжгалактичних. Відповідно існують три основні напрямки прикладної космонавтики: космічні інформаційні комплекси, космічні наукові системи і космічна індустріалізація. У перспективі розвитку космічної галузі знаходяться такі види діяльності, як розробка ресурсів Місяця, інших планет Сонячної системи та астероїдів, видалення в космос відходів шкідливих промислових виробництв, космічний туризм. Необхідно також відмітити приватну космонавтику із наступними приватними космічними компаніями: SpaceX (заснована в 2002 р.), Blue Origin (створена у 2000 р.), Virgin Orbit (2017 р.), Interstellar Technologies (2003 р.), S7 Space (заснована в 2016 р.).

Перерахований набір сфер діяльності у космосі призводить до необхідності вдосконалення і розробки правового режиму в галузі космічної діяльності як окремо для України, так і на міжнародному рівні задля задоволення потреб вивчення, розробки ресурсів космічних об'єктів і запобіганню техногенної катастрофи.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Сучасне космічне право потребує свого розвитку в аспекті космічно-правових відносин усіх видів діяльності, які пов'язані як із необхідністю оновлення і розширення норм міжнародного космічного права, так і з правовим статусом суб'єктів космічного права, оновленням відповідно до міжнародних норм національного космічного законодавства.

Оскільки для розвитку національного права необхідно знати його коріння, витоки, то джерелами наукових космічно-правових досліджень стали праці вітчизняних вчених різних періодів, а саме: С.В. Бобровник, В.С. Вещунова, А.І. Димпрієва, Г.П. Жукова, Г.П. Задорожнього, О.В. Зайчука, М.І. Козюбри, Н.Р. Малишевої, Ф. Нозарі, Н.М. Оніщенко, О.С. Пірадова, С.В. Поленіної, П.М. Рабіновича, Ю.С. Шемшученка та інших авторів.

Метою наукової статті є визначення особливості розвитку правової складової космічної діяльності в Україні і за її межами та тенденції її модернізації у контексті майбутнього розвитку космічної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні правові норми, що регулюють людську діяльність у космосі, почали з'являтися незабаром після запуску першого супутника:

10 жовтня 1967 р. з'явилася Угода про принципи діяльності держав щодо вивчення та використання простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла [1]. Це універсальна міжнародна угода, до якої сьогодні приєдналося понад 120 держав, включаючи всі космічні повноваження;

у 1972 році – Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами [2];

у 1976 році – Конвенція про реєстрацію об'єктів, запущених у космос [3].

Значення цих договорів полягає в тому, що вони є обов'язковими для всіх держав. Норми, що містяться в них, та міжнародні юридичні звичаї доповнюють їх разом і становлять міжнародне космічне законодавство.

Поряд із універсальними угодами також існує велика кількість міжнародних договорів про космос, що з'єднують лише кілька держав, зокрема, міждержавна угода про Міжнародну космічну станцію (МКС) від 29 січня 1998 року між Канадою, державами – членами Європейського космічного агентства, Японією, Росією та США, що включає, серед іншого, поведінку екіпажу МКС.

Простір розвитку космосу також регулюється внутрішнім (національним) законом, який стосується лише осіб, що знаходяться під юрисдикцією відповідної держави. Як приклад може бути названий Закон України «Про космічну діяльність».

Сьогодні немає офіційної різниці між простором та повітряним простором. На практиці сформовано мовчазну угоду, щоб вважати космічним простір вище 100-110 кілометрів над рівнем моря. Проблема висотної межі суверенітету є дуже актуальною при перетині національного повітря космічним апаратом. Кожна держава вирішує цю проблему по-своєму, наприклад, одноразовий політ через повітряний простір до іноземного космічного об'єкта.

Особливого значення для правового режиму небесних тіл має положення щодо так званого

права відвідування. Це право передбачено ст. XII Договору про принципи діяльності держав щодо дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 р. [1], та підтверджено п. 1 ст. 15 Угоди про діяльність країн на Місяці та інших небесних тілах 1979 р. Ця стаття встановлює, що «всі станції, установки, обладнання та космічні кораблі на Місяці та інших небесних тілах відкриті для представників інших держав – учасниць цього Договору на основі взаємності». Договір з космосу 1967 р. забороняє військову діяльність на Місяці та інших небесних тілах, а також містить інші приписи, обов'язкові для всіх держав-дослідників.

Розвиток космонавтики демонструє ефективність міжнародної кооперації задля освоєння космосу. Тому разом із державним контролем над космічною діяльністю з'являтимуться й різні форми міжнародного контролю. Першим документом, де відображено всебічне врегулювання питань відповідальності при здійсненні космічної діяльності, стала Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами від 29 березня 1972 р. [2]. Відповідно до ст. II цієї Конвенції «держава, що запускає (космічний об'єкт), несе абсолютну відповідальність за виплату компенсації за шкоду, заподіяну їй космічним об'єктом на поверхні Землі або повітряному судну в польоті». Конвенція і сьогодні є основним документом про відповідальність у системі космічного права, де розрізняються три підстави космічної правової відповідальності: шкода, причинний зв'язок між дією космічного об'єкта, збитком, що настав, і вина. Поняття збитків визначається у статті I цієї Конвенції, де говориться, що «термін «збитки» означає позбавлення життя, тілесне ушкодження або інше ушкодження здоров'я, або знищення або ушкодження майна держав, або фізичних чи юридичних осіб, або майна міжнародних міждержавних організацій».

Видається доцільним із загальної сукупності космічних об'єктів виділити станції на Місяці та інших небесних тілах, які можуть бути споруджені в майбутньому. Право їх створення на небесних тілах передбачено у ст. 9 Угоди про діяльність держав на Місяці та інших небесних ті-

лах від 18 грудня 1979 р. [4]. За своїми правовими ознаками вони близькі до навколосемних космічних станцій. Американський юрист С. Горов, який приділяв у своїх роботах увагу питанням правового регулювання діяльності місячних станцій, під терміном «станція» розуміє «місце регулярних зупинок» космічного об'єкта, що носить більш-менш постійний характер [5]. Станція може бути розташована на поверхні Місяця, у її надрах або в навколосемному просторі. У майбутньому, на думку С. Горова, можливе спорудження подібних станцій на інших небесних тілах. Він зауважує, що така станція має діяти протягом тривалого часу, а, можливо, і постійно. Космічний об'єкт, що не відповідає цій вимозі, не можна вважати космічною станцією. Реєстрація космічних об'єктів передбачена Конвенцією про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір від 15 вересня 1976 р. [3]. Відповідно до ст. I п. «с» цієї Конвенції, державою реєстрації є держава, що запускає космічний об'єкт, до реєстру якої внесено космічний об'єкт. Кожна держава, що запускає космічний об'єкт, інформує Генерального секретаря ООН (п. 3 ст. II) про такий реєстр.

Космічна діяльність України, відповідно до Закону України «Про космічну діяльність» [6], здійснюється на основі Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України, яка розробляється на п'ять років і затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України. Відповідно до статті 5 Закону України «Про космічну діяльність», державне регулювання та управління у сфері космічної діяльності в Україні здійснюються шляхом законодавчого встановлення принципів; формування Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України; планування та фінансування космічної діяльності за рахунок коштів Державного бюджету України; підготовки кадрів та контролю за здійсненням зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами космічної діяльності.

У 2019 р. повноваження щодо формування космічної політики було закріплено за Управлінням координації космічної діяльності у складі департаменту стратегічного розвитку сектору

оборони та безпеки Мінекономіки, де утворено відділ економіки сфери космічної діяльності та відділ аналізу супроводження міжнародних проектів у сфері космічної діяльності. Відтак відповідальними за космічну політику є Мінекономіки – формування космічної політики, і Державне космічне агентство України – реалізація космічної політики.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання космічної діяльності» № 143-IX [7], суб'єктами космічної діяльності можуть бути підприємства, установи та організації будь-якої форми власності та організаційно-правової форми. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволів на провадження окремих видів космічної діяльності» від 26 лютого 2020 р. № 197 [8] передбачає можливість приватної форми власності для суб'єктів господарювання, які можуть випробувати, запускати ракети-носії, управляти і повертати космічні апарати на Землю.

Державна політика у сфері космічної діяльності регламентується Концепцією реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року [9]. Основні напрями Концепції пов'язані з удосконаленням ракетно-космічної техніки, розвитком космічних технологій, підвищенням науково-технічного потенціалу держави, комерціалізацією і поглибленням міжнародного співробітництва.

Відкриті питання космічного права. Міжнародний закон розглядає космічний простір як частково демілітаризований простір. На орбіту навколо Землі заборонено виводити ядерну та іншу зброю масового знищення. У той же час заборона не охоплює політ через космос головних частин міжконтинентальних ракет.

Необхідно зазначити, що сучасний міжнародний космічний закон побудований на основі антропоцентричних принципів: у минулому столітті астробіолог Карл Саган висловив думку, що навіть найпростіші форми життя повинні бути визнаними і, відповідно, Марс (або інша планета) повинні належати марсіанам. Однак цей принцип не відображено в міжнародному законодавстві. Сьогодні позаземне життя, мік-

рофлора або гіпотетичний океан у «солярії» Станіслава Лема, не є предметом будь-яких юридичних стосунків. Вони є об'єктами, а не предметом правових відносин. У той же час, держави зобов'язані уникати шкідливого забруднення у дослідженні та використанні космічного простору (стаття IX Договору по космосу 1967 р.).

Запитання «Чи можливо придбати місяць?» є складним навіть для досвідчених юристів. Це питання вирішується у взаємодії між міжнародним простором та внутрішнім цивільним законодавством. Можна говорити про право власності на основі національного (українського, французького, німецького тощо) законодавства. Тому неможливо стати власником Місячної ділянки, оскільки немає жодної держави, яка розширила б свій суверенітет на Місяць. І навіть якщо деяка держава визнає можливість такого майна у своєму національному законодавстві, це стане міжнародним протиправним діянням, і посилення на закон такої держави буде відхилено судом, оскільки суперечить імперативній нормі міжнародного права.

Подібний бізнес з'явився на основі платного іменування зірок. Деякі діячі пропонують за певну плату назвати обрану вами зірку, обіцяючи видати «документ, що підтверджує факт введення запису в каталог небесних тіл». Насправді ні авторські права, ні торговельні марки не мають нічого спільного з привласненням імен зіркам. Назвою небесних тіл займається неурядова наукова організація – Міжнародний астрономічний союз (МАС). Він виправив загальновизнані межі та назви сузір'я, а також затвердив історично сформовані імена для деяких яскравих зірок. Цей список закритий і може бути змінений лише спеціальним рішенням МАС.

Існує багато невирішених проблем, що вимагають поповнення прогалин та уточнення норм міжнародного космічного права. Проблема засмічення космічним сміттям стає все більш актуальною. Незрозумілим є також питанням можливого комерційного використання природних ресурсів на Місяці. Місяць може представляти економічний інтерес, оскільки на ньому є ресурси, такі як ізотоп гелію, який може бути джерелом енергії. Що стосується розвитку Місяця (в

майбутньому інших небесних тіл), США пропонують власну версію регулювання. Починаючи з 2020 року, країнам пропонується приєднатися до проекту «Артеміда», який спрямовано на будівництво місячної бази та експлуатацію Місяця. У випадку реалізації, головним менеджером проекту буде США і вони виключать «світову спільноту» у формі ООН з обговорення того, як і хто розвине Місяць. Крім того, проект не має наміру якимось ділитися відкриттям з людством: кожен учасник отримує свою частку залежно від внеску. Тож, не можна виключити, що різні країни здійснюватимуть свою місію на основі різних правил, визнаючи лише загальні принципи угоди про космос.

Розвиток приватних космічних ініціатив, амбітних проектів, таких як план Ілона Маска щодо створення незалежної колонії на Марсі, спонукає до нових запитань юридичного характеру. Маск вирішив докорінно посилити це питання, коли у проекті договору щодо доступу до Інтернету через супутниковий кластер Starlink, був вставлений чудовий уривок. У ньому йдеться про те, що Starlink буде керуватися законами США та штатом Каліфорнії лише на орбіті, що знаходиться поруч із Землею та Місяцем, а також на самому Місяці. Компанія розглядає Марс як вільну планету, яка не стосується суверенітету будь-якого уряду Землі. Усі марсіанські закони та правила повинні встановлювати майбутні жителі планети. Керівник SpaceX пропонує підходити до Марса як до «нічиєї землі», де іммігранти, як на березі Массачусетса у 17 столітті, можуть встановити закони відповідно до їх віри та уявлень про справедливість. У той же час, оскільки відправляти людей на Марс і організувати їх життя буде приватна компанія, все сказане Маском занадто схоже на лібертарійну утопію.

Висновки. У контексті розвитку міжнародного співробітництва в космічній сфері актуальним постає питання модернізації вітчизняної системи права в космічній галузі; оновлення і створення сучасної нормативної бази; розвиток наукового потенціалу нашої країни; створення інформаційно-ресурсної основи, матеріально-технічної бази для розвитку не тільки державного сектору, а й для підтримки підприємств, ус-

танов та організацій будь-якої форми власності задля подальшого випробування, запусків ракет-носіїв у космічному просторі. Перспективним є міжнародне співробітництво з лідерами космічної галузі, в першу чергу, із США задля розвитку власного науково-технологічного потенціалу. Особливу увагу слід приділяти реалізації норм екологічного права щодо збереження навколишнього середовища від техногенної катастрофи.

Література

1. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27 січ. 1967 р. № 995_480. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text.

2. Конвенція про міжнародну відповідальність, завдану космічними об'єктами від 29 бер. 1972 р. № 995-126. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text.

4. Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються у космічний простір від 14 січ. 1975 р. № 995_253. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text.

5. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах від 18 груд. 1976 р. № 995_482. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482#Text.

6. Gorov S. Studies in space law: its challenges and prospects / by Stephen Gorove. Leyden, Netherlands; Reading, Mass.: A.W. Sijthoff, 1977. 228 p.

7. Про космічну діяльність: Закон України від 15 лист. 1996 р. № 502/96-ВР. URL: https://ips.ligazakon.net/document/z960502?an=&ed=2015_12_23&dtm=&le=.

8. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання космічної діяльності: Закон України від 2 жовт. 2019 р. № 143-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t190143?an=1&ed=2019_10_02.

9. Про затвердження Порядку видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволів на про-

вадження окремих видів космічної діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 26 лют. 2020 р. № 197. URL: <https://zakon.ada.gov.ua/laws/show/197-2020-%D0%BF#Text>.

10. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 бер. 2011 р. № 238-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/238-2011-%D1%80#Text>.

References

1. Dogovir pro pryncypu dijalnosti derzhav po doslidzhennju i vykorystannju kosmichnogo prostoru, vkluchajuchy Misjac ta inshi nebesni tila vid 27 sich. 1967 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text.

2. Konvencija pro mizhnarodnu vidpovidalnist za shkodu, zavdanu kosmichnymy objektamy: mizhnarodnyj akt 29 ber. 1972 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text.

3. Konvencija pro rejestraciju objektiv, shho zapuskajutsja v kosmichnyj prostir: mizhnarodnyj akt 15 ver. 1976 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text.

4. Uгода pro dijalnist derjav na Misjaci ta inshyh nebesnyh tilah vid 11 lyp. 1984 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482#Text.

5. Gorov S. Studies in space law: its challenges and prospects / by Stephen Gorove. Leyden, Netherlands; Reading, Mass.: A.W. Sijthoff, 1977. 228 p.

6. Pro kosmichnu dijalnist: Zakon Ukrainy vid 15 lyst. 1996 r. № 502/96-VR. URL: https://ips.ligazakon.net/document/z960502?an=&ed=2015_12_23&dtm=&le=.

7. Pro vnesennya zmin do deyakyh zakoniv Ukrainy shodo derjavnogo reguljuvannya kosmichnoi diyalnosti: Zakon Ukrainy vid 2 jovt. 2019 r. № 143-IX. URL: https://ips.ligazakon.net/document/t190143?an=1&ed=2019_10_02.

8. Pro zatverdjennta Poryadku vydachi (vidmovy u vydachi, anulyuvannya) dozvoliv na provadjennya okremykh vydiv kosmichnoyi diyalnosti: postanova KMU vid 26 lyut. 2020 r. № 197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2020-%D0%BF#Text>.

9. Pro shvalennya Koncepziyi realizaziyi derjavnoyi polityky u sferi kosmichnoyi diyalnosti na period do 2032 roku: rozporjadjennta KMU vid 30 ber. 2011 r. № 238-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/238-2011-%D1%80#Text>.

Tetiana Obikhod, Petro Bilenchuk

HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF LEGAL FORMS OF PROVIDING THE REGIME OF SPACE ACTIVITY

European Academy of Human Rights,
Institute for Nuclear Research of the National Academy of Sciences of Ukraine
Nauka Avenue, 47, 03028, Kyiv, Ukraine
E-mails: obikhod@kinr.kiev.ua, aur.consalt@gmail.com

Purpose: to determine the specifics of the development of the legal component of space activity in Ukraine and beyond and the trends of its modernization in the context of the future development of the space industry. **Methods:** the method of historical and legal analysis was used, outlining the prerequisites for the formation and peculiarities of the development of space law in Ukraine; using the methods of analysis and synthesis, the relationship between the goals, functions, and technologies of the modern legal component of the space industry is determined. **Results:** the problem of the formation and development of the modern legal form of space activity, the development of technologies and scientific approaches to the future of the space industry is updated, the historical and legal aspects of both international space law and space law in Ukraine are outlined; the need for environmental safety in the conditions of the development of space

*activities is emphasized; the issue of the development of private space initiatives was raised. **Discussion:** components of a comprehensive approach to the regulation of space activities in international law and the law of Ukraine, the formation of a rethinking of the approach to space activities in the conditions of rapid development of scientific, technological and political components in the civilized world.*

The development of astronautics has led to the need for legal regulation of space activities both, individually for Ukraine and at the international level in order to meet the needs of studying and developing the resources of space objects and preventing man-made disasters.

International legal norms governing human activity in space began to emerge shortly after the launch of the first satellite: October 10, 1967, when the Agreement on the Principles of the Activities of States Regarding the Study and Use of Space, Including the Moon and Other Celestial Bodies appeared; In 1972, the Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects; In 1976, the Convention on Registration of Objects Launched into Space.

The area of space development is also regulated by internal law, which applies only to persons under the jurisdiction of the respective state. As an example, the law of Ukraine "On Space Activities" can be presented. Ukraine's space activities are carried out on the basis of the National Targeted Scientific and Technical Space Program of Ukraine, which is developed for five years and approved by the Verkhovna Rada of Ukraine upon submission of the Cabinet of Ministers of Ukraine. According to the Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the State Regulation of Space Activities" No. 143-IX, subjects of space activities can be enterprises, institutions and organizations of any form of ownership and organizational legal form. State policy in the field of space activities is regulated by the Concept of implementation of state policy in the field of space activities for the period until 2032. The main directions of the Concept are related to the improvement of rocket and space technology, the development of space technologies, increasing the scientific and technical potential of the state, commercialization and deepening of international cooperation.

In the context of the development of international cooperation in the space sphere, the issue of modernization of the domestic legal system in the space sphere becomes urgent; updating and creating a modern regulatory framework; development of the scientific potential of our country; creation of an information and resource base, a material and technical base for the development of not only the public sector, but also for the support of enterprises, institutions and organizations of any form of ownership for further testing and launch of launch vehicles in outer space. International cooperation with the leaders of the space industry, first of all, with the USA, for the development of its own scientific and technological potential, is promising. Particular attention should be paid to the implementation of the norms of environmental law regarding the preservation of the environment from man-made disasters.

Key words: *cosmonautics; space activity; space object; regulatory and legal regulation of space activities; environmental norms.*

Стаття надійшла до редакції 04.04.2023